NN 14/2021 (12.2.2021.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-3526/2019 od 15. prosinca 2020.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

297

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Tomislav Kulaš iz Sesvetskog Kraljevca, kojeg zastupa Roberta Gottwald, odvjetnica u Zagrebu, na sjednici održanoj 15. prosinca 2020. donio je

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukida se presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Rev-x 330/2018-2 od 16. travnja 2019.

III. Predmet se vraća na ponovni postupak Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

IV. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Pravodobnu i dopuštenu ustavnu tužbu podnio je Tomislav Kulaš iz Sesvetskog Kraljevca (u daljnjem tekstu: podnositelj) kojeg zastupa Roberta Gottwald, odvjetnica u Zagrebu.

Ustavna tužba podnesena je u povodu presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Rev-x 330/2018-2 od 16. travnja 2019., kojom je prihvaćena žalba tužitelja, Kliničkog bolničkog centra Osijek (u daljnjem tekstu: KBC Osijek), te je preinačena presuda Županijskog suda u Zagrebu broj: Gž-8541/15-4 od 7. studenoga 2017. i presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-13324/10-22 od 31. kolovoza 2015., te je odlučeno da u cijelosti ostaje na snazi platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi broj: Ovrv-261/08 od 16. prosinca 2008. javne bilježnice Zdenke Pavelić Musa iz Osijeka, radi isplate iznosa od 796.661,26 kuna zajedno sa zateznim kamatama i troškovima postupka pobliže opisanim u izreci presude.

Presudom Općinskog građanskog suda u Zagrebu u točki I. izreke ukinut je u cijelosti platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi broj: Ovrv-261/08 od 16. prosinca 2008. javne bilježnice Zdenke Pavelić Musa iz Osijeka. Točkom II. izreke iste presude naloženo je tužitelju da tuženiku naknadi parnični trošak, dok je rješenjem utvrđeno da je protutužba od 20. rujna 2011. povučena.

Presudom Županijskog suda u Zagrebu broj: Gž-8541/15-4 od 7. studenoga 2017. odbijena je kao neosnovana žalba tužitelja i potvrđena je prvostupanjska presuda. Točkom II. iste presude odbijen je kao neosnovan zahtjev tuženika za naknadu troška sastava odgovora na žalbu.

2. U ustavnoj tužbi navodi se da su osporenom odlukom podnositelju povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14. stavkom 1., 29. stavkom 1. i 55. stavcima 1. i 3. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), te članak 3. Ustava.

3. Za potrebe ustavnosudskog postupka, a na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), pribavljen je spis Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-13324/10.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

4. Podnositelj i KBC Osijek (tužitelj) sklopili su 8. kolovoza 2003. ugovor o radu na određeno vrijeme na temelju kojeg se podnositelj prima na radno mjesto liječnika na specijalizaciji s početkom rada 18. kolovoza 2003. U ugovoru o radu navodi se da »traje do roka po Rješenju o odobrenju specijalizacije Ministarstva zdravstva RH«. Rješenjem Ministarstva zdravstva od 20. listopada 2003. podnositelju je odobrena specijalizacija.

4.1. Podnositelj i tužitelj sklopili su 16. rujna 2003. ugovor o specijalizaciji sa sporazumom o osnivanju novčane tražbine.

Člankom 2. ugovora o specijalizaciji sporazumno se utvrđuje da tužitelj ima troškove specijalizacije u skladu s Pravilnikom o stručnom školovanju i usavršavanju u ukupnom iznosu od 500.000,00 kuna.

Člankom 4. ugovora o specijalizaciji podnositelj se obvezao položiti specijalistički ispit u roku od 48 mjeseci od dana izdavanja rješenja o specijalizaciji Ministarstva zdravstva, a nakon položenog specijalističkog ispita zasnovati radni odnos na neodređeno vrijeme s KBC-om Osijek i u bolnici provesti na radnom mjestu liječnika specijaliste dvostruko vrijeme od onog koliko je trajala specijalizacija, odnosno 96 mjeseci.

Člankom 3. ugovora o specijalizaciji, između ostalog, propisano je da će bolnica liječniku omogućiti osobni dohodak i druga prava iz radnog odnosa koja imaju i ostali radnici u skladu s Pravilnikom o radu.

Člankom 5. ugovora o specijalizaciji ugovoreno je da će liječnik specijalizant odnosno specijalist vratiti bolnici sva utrošena sredstva za specijalističko usavršavanje (u vidu isplaćenih plaća, naknada troškova i to u jednokratnom bruto iznosu sa svim doprinosima, porezima i prirezima), ako tijekom trajanja specijalizacije:

– prekine specijalizaciju ili raskine radni odnos svojom voljom i krivnjom prije okončanja specijalizacije,

– ili Pravilnikom predviđenim rokovima ne pristupi polaganju specijalističkog ispita,

– ili ne položi specijalistički ispit,

– ili ne ostane na radu u bolnici najmanje 96 mjeseci nakon položenog specijalističkog ispita.

Ugovor o specijalizaciji ovjeren je kod javnog bilježnika 7. studenoga 2003. i predstavlja ovršnu ispravu (klauzula ovršnosti 11. prosinca 2007.).

4.2. Podnositelj je 5. prosinca 2007. položio specijalistički ispit i dopisom od 10. prosinca 2007. obavijestio bolnicu da otkazuje ugovor o radu na određeno vrijeme radi specijalizacije, a koji je 8. kolovoza 2003. sklopio s KBC-om Osijek za poslove radnog mjesta liječnik na specijalizaciji. U istom dopisu obavijestio je tužitelja da je 5. prosinca 2007. položio specijalistički ispit i stekao naziv specijalist ginekologije i opstetricije. Tužitelj je 11. prosinca 2007. donio odluku o prestanku radnog odnosa, jer je podnositelj dopisom od 10. prosinca 2007. otkazao ugovor o radu od 8. kolovoza 2003.

Podnositelj je 9. siječnja 2008. protiv navedene odluke podnio tužbu pred Općinskim sudom u Osijeku s tužbenim zahtjevom da se odredbe članaka 4. i 5. odluke o prestanku radnog odnosa, u kojima se navodi da je odbio odraditi obvezni otkazni rok od mjesec dana, kao i zaključiti novi ugovor o radu nakon položenog specijalističkog ispita, te da će se pitanje naknade štete zbog toga što nije izvršio obvezu iz ugovora o specijalizaciji riješiti sukladno odredbama tog ugovora, proglase ništavima.

Rješenjem Općinskog suda u Osijeku broj: Pr-7/08-9 od 14. studenoga 2008. tužba podnositelja odbačena je kao nedopuštena. U rješenju se navodi kako podnositelj nema pravni interes za podnošenje tužbe jer mu je radni odnos prestao prije donošenja te odluke i to pisanim otkazom ugovora o radu. Rješenjem Županijskog suda u Osijeku broj: Gž-271/09-2 od 12. veljače 2009. potvrđeno je prvostupanjsko rješenje.

Tužitelj je 17. siječnja 2008. podnositelju uputio poziv za plaćanje dospjele obveze po ugovoru o specijalizaciji s naznakom da u roku od 15 dana od dana primitka poziva uplati naznačeni iznos (koji poziv se ima smatrati opomenom pred utuženje).

4.3. Tužitelj je protiv podnositelja 10. prosinca 2008., kod javnog bilježnika, podnio prijedlog za ovrhu radi isplate iznosa od 796.661,26 kuna.

U konkretnoj pravnoj stvari predmet spora bio je tužbeni zahtjev tužitelja za isplatu utrošenih sredstava za usavršavanje podnositelja na temelju ugovora o specijalizaciji sa sporazumom o osnivanju novčane tražbine.

A) Navodi tužitelja – KBC-a Osijek (podnesci i iskazi tijekom parničnog postupka)

4.4. Tužitelj navodi da ugovor o radu podnositelja za radno mjesto specijalizanta nije prestao polaganjem specijalističkog ispita, nego je naprotiv, u vrijeme polaganja ispita ugovor o radu bio na snazi jer je njime bilo utvrđeno trajanje na sljedeći način: »Ugovor o radu sklapa se na određeno vrijeme radi specijalizacije u tra. (54 mje.) i traje do roka po Rješenju o odobrenju specijalizacije Ministarstva zdravstva RH«. Podnositelj je započeo s radom 18. kolovoza 2003., rješenjem o odobrenju specijalizacije Ministarstva zdravstva podnositelju je odobrena specijalizacija u trajanju od 48 + 6 mjeseci, u kojemu razdoblju je bio dužan položiti ispit (što ukupno čini rok od 54 mjeseca), koji je podnositelj položio 5. prosinca 2007., iz čega proizlazi da je u vrijeme polaganja ispita i nakon toga bio u radnom odnosu kod tužitelja.

Tužitelj je odbio nagodbu jer smatra da je podnositelj otišao svojom voljom kada je dobio (ono što je htio) specijalizaciju, a ne radni odnos na neodređeno.

Tužitelj navodi kako je praksa da se sa svakim specijalizantom potpisuju dva ugovora. Prvi je ugovor o radu kojim se regulira radni odnos, a drugi je ugovor o specijalizaciji kojim se zasniva obvezno-pravni odnos. Specijalizacija je dodijeljena za potrebe tužitelja (KBC-a Osijek), a ne za osobne potrebe podnositelja i u tom smislu je podnositelja školovao, dok je smisao podnositeljevog školovanja bio da po završetku specijalizacije ostane određeno vrijeme raditi u zdravstvenoj

ustanovi za čije je potrebe specijalizacija i dodijeljena. Navodi da je podnositelj svojevoljno odbio potpisati ugovor o radu kao liječnik specijalist (a što je navedeno u odluci o otkazu ugovora o radu) – (vidi točku 4.2. ove odluke). Ističe da radni odnos nije prestao odlukom tužitelja. Ista ima samo deklaratorni karakter, što je utvrđeno i u postupku broj: Pr-7/08-9 (rješenje od 14. studenoga 2008.).

Tužitelj smatra da podnositelj nije izvršio svoju obvezu prema njemu, a to je da ostane raditi kod njega osam godina nakon položenog ispita. Navodi da ugovor o radu nije, niti je mogao biti, ponuđen podnositelju jer još nije stigla suglasnost od nadležnog ministarstva za zasnivanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme. Navodi da nisu istinite tvrdnje da ga je »bolnica tjerala« da radi kao specijalizant jer suglasnost u takvim slučajevima stigne u roku od par dana.

Ističe da je podnositelj najavljivao svoj odlazak, kako u Klinici za ginekologiju tako i u Odjelu za kadrovske poslove.

Vezano uz pitanje tko je podnositelju isplatio plaće, navodi da je to isključivo tužitelj (KBC Osijek), jer da se Odlukom upravnog vijeća HZZO-a određuje mjesečni iznos novca tzv. »limit« za svaku bolnicu u Republici Hrvatskoj pa tako i za KBC Osijek. Zaključno, navodi da je podnositelj specijalizirao za potrebe tužitelja, KBC-a Osijek, a ne neke druge bolnice.

B) Navodi podnositelja (podnesci i iskazi tijekom parničnog postupka)

4.5. Podnositelj se na temelju objavljenog oglasa javio na program specijalizacije u KBC Osijek. U oglasu za posao kao uvjet nije bio naveden sporazum o osnivanju novčane tražbine. Navodi kako su mu u kadrovskoj službi rekli da uz ugovor o radu mora sklopiti i ugovor o specijalizaciji sa sporazumom o osnivanju novčane tražbine jer je to uobičajena praksa sa svim specijalizantima. Podnositelj se preselio u Osijek i našao podstanarski stan, dok mu je supruga ostala u Zagrebu.

Podnositelj navodi kako je tužbeni zahtjev tužitelja neosnovan (jer su njemu povrijeđena prava iz radnog odnosa) s obzirom na to da je s njegove strane učinjen otkaz ugovora o radu specijalizanta (na određeno), a ne ugovora o radu specijaliste na neodređeno vrijeme, a koji on nikada nije ni dobio. Taj ugovor iz tog razloga ne može niti proizvoditi pravne učinke jer je prestao egzistirati u trenutku polaganja stručnog ispita.

Smatra da nakon položenog stručnog ispita više nije mogao biti zaposlen kod tužitelja na temelju ugovora o radu od 8. kolovoza 2003. jer je prema njemu obavljao poslove radnog mjesta liječnika na specijalizaciji, dok je trenutkom polaganja stručnog ispita stekao naziv liječnika specijaliste i prema tome nije postojala nikakva zakonska i pravna osnova za nastavak radnog odnosa na temelju tog ugovora. Iz tih razloga smatra da nije imao obvezu odrađivati otkazni rok jer je ugovor o radu prestao po sili zakona. Smatra da je ugovor o radu prestao prije nego što je on tužitelju uputio dopis od 10. prosinca 2007. koji smatra potpuno irelevantnim. Ovo temelji na tome što je člankom 1. ugovora o radu od 8. kolovoza 2003. ugovoreno da ugovor prema kojem je podnositelj dužan početi s radom 18. kolovoza 2003. traje do roka po rješenju o odobrenju specijalizacije Ministarstva zdravstva.

Iz rješenja Ministarstva zdravstva od 20. listopada 2003. proizlazi da je plan specijalizacije za podnositelja obuhvaćao usavršavanje u trajanju od 48 mjeseci. Iz ugovora o specijalizaciji proizlazi da je specijalizacija podnositelja trajala 48 mjeseci jer je ugovoreno da je podnositelj dužan položiti ispit u roku od 48 mjeseci od dana izdavanja rješenja o specijalizaciji. Podnositelj smatra da je ugovor o specijalizaciji istekao još 18. kolovoza 2007. kada je podnositelj obavio program utvrđen rješenjem o odobrenju specijalizacije Ministarstva zdravstva, nakon čega taj ugovor više nije mogao biti raskinut voljom stranaka. Ističe da je svrha ugovora izvršavanje programa specijalizacije utvrđenog rješenjem o odobrenju specijalizacije Ministarstva zdravstva, pa je onda ugovor prestao ispunjenjem svrhe, odnosno nakon što je obavio program specijalizacije.

Navedeni ugovor nije predviđao obvezu podnositelja da nastavi radni odnos u svojstvu specijalizanta nakon položenog ispita. To da je ugovor o specijalizaciji prestao nakon izvršenja programa specijalizacije i polaganja ispita proizlazi i iz članka 3. stavka 1. alineje 2. ugovora o specijalizaciji u kojoj je navedeno da će se liječniku specijalizantu omogućiti nakon položenog specijalističkog ispita zasnovati radni odnos na neodređeno vrijeme na radnom mjestu liječnika specijaliste.

Navodi kako nakon polaganja ispita nije primio ponudu za zaključenje novog ugovora o radu za radno mjesto liječnika specijaliste (pa ga nije mogao niti odbiti), da se od njega nije tražilo odrađivanje otkaznog roka – što je vidljivo i iz toga što mu je odluka o otkazu uručena idući dan nakon što je uputio dopis o otkazu ugovora, da je nakon polaganja stručnog ispita (kao liječnik specijalist) radio kod tužitelja na radnom mjestu specijalizanta (od 5. prosinca 2007. do 10. prosinca 2007.).

Smatra da se bez obzira na ugovor o specijalizaciji odnosno ugovor o radu, isti u pogledu radnog mjesta (statusa), plaće i dodataka na plaću, uvjetima za odvojeni život imao iznova regulirati, ili izmjenom postojećeg ugovora ili ponudom za zaključenje novog ugovora o radu na neodređeno vrijeme. Navodi da je tužitelj odbijao mijenjati postojeći ugovor ili mu ponuditi novi.

Ističe da iznos isplaćenih plaća i ostalih naknada za rad ne može predstavljati troškove tužitelja kao trošak specijalizacije koji bi se njemu stavio na teret. Ovo stoga što je njegove plaće isplatio Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje iz čega proizlazi da tužitelj nije obveznik plaćanja plaća specijalizantima pa ih ne može niti potraživati.

Nakon položenog specijalističkog ispita obratio se šefu odjela s uvjerenjem o položenom ispitu te je očekivao novi ugovor o radu, nakon toga obratio se Kadrovskoj službi te tražio razgovor s ravnateljem. Nitko ga nije primio te se osjećao »izgubljeno sa neriješenim statusom«. Poriče da je najavljivao svoj odlazak.

Nakon toga je kao laik napisao jedan dopis smatrajući da je ugovor ionako istekao i da će mu biti ponuđen novi ugovor, međutim, dobio je odluku o otkazu ugovora o radu. Navodi da mu nije poznato da za sklapanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme bolnica treba suglasnost nadležnog Ministarstva.

Unatoč svemu navedenom dolazio je na posao i dobivao plaću zaključno do 11. prosinca 2007., a koja je bila isplaćena prema starom ugovoru.

Nakon ovoga vratio se u Zagreb gdje je bez posla bio 3 mjeseca, a 17. siječnja 2008. dobio je poziv za plaćanje iznosa od 796.661,26 kuna.

4.6. Odlučujući o tužbenom zahtjevu tužitelja, Općinski građanski sud u Zagrebu je presudom broj: P-13324/10-22 od 31. kolovoza 2015. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda) ukinuo u cijelosti platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi broj: Ovrv-261/08 od 16. prosinca 2008. javne bilježnice Zdenke Pavelić Musa iz Osijeka.

Iz obrazloženja prvostupanjske presude proizlazi:

»Temeljem provedenih dokaza sud zaključuje da je tuženik ispunio obaveze preuzete Ugovorom o specijalizaciji od 07.11.2003.g., dok je tužitelj trebao prema čl. 5 istog nakon položenog specijalističkog ispita 05.12.2007.g. tuženiku ponuditi ugovor o radu na neodređeno vrijeme za radno mjesto 'liječnik-specijalist ginekologije i opstetricije', što tužitelj nije učinio sa opravdanjem da je za sklapanje takvog ugovora potrebno odobrenje Ministarstva zdravstva. Tijekom postupka međutim, tužitelj nije dokazao da je uopće zatražio odobrenje nadležnog ministarstva.

Prema stavu ovoga suda životno je logično i opravdano očekivanje tuženika da tužitelj riješi njegov radno pravni status nakon ispita od 05.12.2007.g. odgovarajućim ugovorom o radu. Članak 133 st. 1 ZOO/91 regulira situaciju u kojoj je ispunjenje ugovora postalo otežano zbog promijenjenih okolnosti tako da isti više ne odgovara očekivanjima ugovornih strana i svrsi ugovora. Logično je da ugovor o radu iz 2003, u trenutku kada je tuženik položio specijalistički ispit 5. 12. 2007.g. više ne odgovara očekivanjima tuženika, stoga se dopis tuženika upućen tužitelju 10. 12. 2007.g. (analizirajući i iskaz samog tuženika) može smatrati zapravo (opravdanim) zahtjevom za raskid postojećeg ugovora o radu iz 2003. g. Namjeru da nastavi rad kod tužitelja tuženik je iskazao i prigovorom protiv odluke o otkazu od 11. 12. 07., te pokretanjem sudskog postupka u kojem je odbačena njegova tužba.

Tužitelj visinu svog zahtjeva ne temelji na ugovoru o specijalizaciji. Može se zaključiti da zahtjev tužitelja predstavlja zahtjev za naknadu štete zbog kršenja odredbi Ugovora o radu i Ugovora o specijalizaciji, međutim je ovaj sud, pored nesporne činjenice da je tuženik kod tužitelja na radu proveo 4 godine 3 mjeseca i 23 dana (radna knjižica), stao na stanovište da zahtjev tužitelja za isplatu 796.661,26 kn ne predstavlja trošak specijalizacije koji je tužitelj realno imao dok je tuženik kod njega obavljao specijalizaciju, već se upravo iz vjerodostojne isprave (na temelju koje je izdano rješenje o ovrsi) vidi da su to troškovi bruto plaća, prijevoza, naknade za odvojeni život, božićnice i regresa, trošak ispita i putni trošak, a plaća i dodaci na plaću predstavljaju novčanu protuvrijednost rada koji je tuženik obavio za tužitelja u gore navedenom periodu i to sukladno čl. 83 st. 1 Zakona o radu.

Prema stavu ovoga suda u trošak specijalizacije eventualno može ulaziti naknada za specijalistički ispit i putni troškovi radi odlaska na taj ispit, ali temeljem čl. 219 ZPP ovaj sud smatra da tužitelj nije dokazao koji troškovi realno predstavljaju za njega troškove specijalizacije za tuženika, u čemu se zapravo sastoji šteta nastala tužitelju, može li se ista izraziti u novčanom ekvivalentu, stoga je tužbeni zahtjev odbio.«

5. KBC Osijek podnio je žalbu protiv prvostupanjske presude. Presudom Županijskog suda u Zagrebu broj: Gž-8541/15-4 od 7. studenoga 2017. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda) odbijena je žalba tužitelja i potvrđena je prvostupanjska presuda.

Iz obrazloženja drugostupanjske presude proizlazi:

»Također tužitelj neosnovano navodi kako je pobijana presuda nepravilna budući da prvostupanjski sud nije ocijenio dokaze koje je tuženik priložio u sudski spis, a naročito podnesak od 1. lipnja 2015., budući da je uvodom u dano obrazloženje utvrđeno da isto sadrži ocjenu dokaza na temelju kojih je prvostupanjski sud pravilno i potpuno utvrdio sve odlučne činjenice u ovom sporu.

(...)

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužitelja koji je s tuženikom sklopio ugovor o specijalizaciji sa sporazumom o osnivanju novčane tražbine koji je solemniziran kod javnog bilježnika.

Pravilno je prvostupanjski sud uvidom u priložene izvode iz poslovnih knjiga utvrdio da se potraživanje tužitelja odnosi na troškove bruto plaće, prijevoja, naknade za odvojeni život, božićnica i regresa te troškove ispita i putni trošak koji je isplatio tuženiku koji je kod tužitelja proveo na radu 4 godine, 3 mjeseca i 23 dana, kako je to pravilno utvrdio prvostupanjski sud.

Stoga je i po ocjeni ovog suda pravilan zaključak da navedeni troškovi predstavljaju novčanu protuvrijednost rada kojeg je tuženik obavljao za tužitelja u navedenom periodu i to sukladno čl. 83. st. 1. Zakona o radu ...

Također tužitelj i po ocjeni ovog suda nije dokazao visinu troškova koji bi za njega predstavljali štetu kao niti osnov za naknadu iste budući da iz provedenih dokaz proizlazi kao valjan zaključak prvostupanjskog suda kako tuženik prema tužitelju ispunio sve ugovorne obveze iz ugovora o specijalizaciji od 7.11.2003. dok je tužitelj prema čl. 4 tog ugovora nakon položenog specijalističkog ispita tj. nakon 5.12.2007. tuženiku ponuditi ugovor o radu na neodređeno vrijeme za radno mjesto liječnika specijaliste ginekologije i opstetricije što tužitelj nije učinio.«

6. Protiv drugostupanjske presude tužitelj je izjavio reviziju. Odlučujući u konkretnom slučaju Vrhovni sud je osporenom presudom prihvatio reviziju tužitelja i preinačio prvostupanjsku i drugostupanjsku presudu te je odlučeno da u cijelosti ostaje na snazi platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi broj: Ovrv-261/08 od 16. prosinca 2008., javne bilježnice Zdenke Pavelić Musa iz Osijeka, radi isplate iznosa od 796.661,26 kuna zajedno sa zateznim kamatama i troškovima postupka pobliže opisanim u izreci presude. Iz obrazloženja revizijske presude proizlazi:

»U postupku pred nižestupanjskim sudovima utvrđeno je:

– da su stranke 8. kolovoza 2003. sklopile Ugovor o radu na određeno vrijeme u trajanju od 54 mjeseca, a za poslove radnog mjesta 'liječnik na specijalizaciji', na temelju kojeg je tuženik započeo s radom kod tužitelja 18. kolovoza 2003.,

– da su stranke sklopile Ugovor o specijalizaciji solemniziran kod javnog bilježnika 7. studenoga 2003., koji predstavlja ovršnu ispravu s klauzulom ovršnosti 11. prosinca 2007.,

– da se Ugovorom o specijalizaciji tuženik obvezao položiti specijalistički ispit najkasnije u roku od 48 mjeseci, te nakon polaganja specijalističkog ispita, sukladno čl. 5 tog Ugovora ostati na radu kod tužitelja najmanje devedeset i šest mjeseci,

– da se tuženik obavezao u slučaju prekida specijalizacije ili raskida radnog odnosa svojom voljom, vratiti bolnici sva utrošena sredstva za specijalističko usavršavanje prema čl. 3. Ugovora o specijalizaciji,

– da je tuženik 5. prosinca 2007. u Zagrebu položio specijalistički ispit i postao specijalist ginekologije i opstetricije,

– da je dopisom od 10. prosinca 2007. tuženik otkazao ugovor o radu,

– da se potraživanje tužitelja odnosi na troškove bruto plaće, prijevoza, naknade za odvojeni život, božićnice, regrese, te troškove ispita i putne troškove koje je u sveukupnom iznosu od 796.661,26 kn tužitelj isplatio tuženiku koji je kod njega proveo na radu četiri godine, tri mjeseca i dvadeset i tri dana.

Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja nižestupanjski sudovi su zaključili da je tuženik ispunio obaveze preuzete Ugovorom o specijalizaciji od 7. studenoga 2003., a da tužitelj nije ispunio svoju obvezu sukladno čl. 5. Ugovora o specijalizaciji odnosno nije tuženiku ponudio ugovor o radu na neodređeno vrijeme za radno mjesto 'liječnik-specijalist ginekologije i opstetricije'.

Pritom se nižestupanjski sudovi pozivaju na primjenu odredbe da je ispunjenje ugovora postalo otežano zbog promijenjenih okolnosti tako da isti više ne odgovara očekivanjima ugovornih strana i svrsi ugovora sukladno čl. 133. st. 1. Zakona o obveznim odnosima ... koji se u ovom pravnom odnosu primjenjuje na temelju odredbe čl. 1163. st. 1. Zakona o obveznim odnosima ... smatrajući da Ugovor o radu iz 2003. u trenutku kada je tuženik položio specijalistički ispit 5. prosinca 2007. više ne odgovara očekivanjima tuženika, stoga da se dopis tuženika upućen tužitelju od 10. prosinca 2007. može smatrati zapravo opravdanim zahtjevom za raskid postojećeg Ugovora o radu iz 2003.

Nadalje, nižestupanjski sudovi su zaključili da tužitelj visinu svog zahtjeva ne temelji na Ugovoru o specijalizaciji, da zahtjev tužitelja predstavlja zahtjev za naknadu štete zbog kršenja odredbi Ugovora o radu i Ugovora o specijalizaciji, da zahtjev tužitelja za isplatu 796.661,26 kn nije predstavljao trošak specijalizacije koji je tužitelj realno imao dok je tuženik kod njega obavljao specijalizaciju, već se upravo iz vjerodostojne isprave (na temelju koje je izdano rješenje o ovrsi) vidi da su to bili troškovi bruto plaća, prijevoza, naknade za odvojeni život, božićnice i regresa, trošak ispita i putni trošak, a da plaća i dodaci na plaću predstavljaju novčanu protuvrijednost rada koji je tuženik obavljao za tužitelja u gore navedenom periodu i to sukladno čl. 83 st. 1 Zakona o radu ...

Pritom su sudovi zauzeli stav da je u trošak specijalizacije eventualno mogla biti naknada za specijalistički ispit i putni troškovi radi odlaska na taj ispit, ali da sukladno čl. 219. ZPP tužitelj nije dokazao koji su to troškovi realno predstavljali za njega troškove specijalizacije za tuženika, u čemu se zapravo sastojala šteta koja je nastala tužitelju, te su stoga tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan.

Pravno shvaćanje nižestupanjskih sudova nije pravilno.

Na sjednici Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske (broj Su-IV-168/16-11) od 28. studenoga 2016. zauzeto je pravno shvaćanje '...da je liječnik specijalist koji je raskinuo Ugovor o radu prije isteka roka iz ugovora o specijalizaciji obvezan vratiti isplaćene mu bruto plaće (kao dio troškova specijalizacije) zdravstvenoj ustanovi s kojom je sklopio ugovor o specijalizaciji kad je ugovorom o specijalizaciji tako ugovoreno neovisno o tome gdje je obavljao specijalizaciju ...'.

Tijekom postupka tuženik je osporavao postojanje pravne osnove potraživanja plaće i naknade koje je tuženik primio za svoj rad za vrijeme koje je radio kod tuženika na temelju čl. 83. ZR. Također je i visinu potraživanja u iznosu od 796.661,26 kn smatrao spornim s obzirom da je čl. 2. Ugovora o specijalizaciji sporazumno ugovoreno da tuženik ima troškove specijalizacije u ukupnom iznosu od 500.000,00 kn.

Međutim, imajući u vidu zauzeto pravno shvaćanje Građanskog odjela ovoga suda kao i odredbu čl. 5. Ugovora o specijalizaciji u kojoj su stranke ugovorile da će u slučaju ako tuženik po završenoj specijalizaciji ne ostane raditi kod tužitelja najmanje devedeset i šest mjeseci nakon položenog specijalističkog ispita, vratiti tužitelju sva utrošena sredstva za specijalističko usavršavanje i to prema čl. 3. spomenutog Ugovora u vidu isplaćenih plaća, naknade troškova i to u jednokratnom bruto iznosu sa svim doprinosima, porezima i prirezima te da je tuženik nakon položenog specijalističkog ispita ostao raditi kod tuženika« ispravno: tužitelja (opaska Ustavnog suda) »pet dana, to proizlazi da je tuženik dužan tužitelju platiti Ugovorom o specijalizaciji odredive novčane iznose zbog neispunjenja ugovorom preuzete obveze ostanka na radu u trajanju od devedeset i šest mjeseci nakon završetka specijalizacije.

Tim više što Ugovor o specijalizaciji solemniziran kod javnog bilježnika predstavlja ovršnu ispravu s klauzulom ovršnosti dok visinu potraživanja iz Izvoda poslovnih knjiga tužitelja tuženik nije tijekom postupka osporavao provođenjem financijskog vještačenja.«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA